วิธีการแปลตูนาทิปัจจัย
โดยพระมหาธรรมรงค์ ธมฺมภาณี ป.ธ.๙

ตูนาทิปัจจัยประกอบด้วยปัจจัย ๓ ตัว คือ ตูน ตฺวา ตฺวาน แต่โดยมากตูนาทิปัจจัยจะปรากฏเป็นรูป ตฺวา เป็นส่วนมาก ตูนาทิปัจจัยเป็นได้ ๓ วาจก แต่ละวาจกมีวิธีการแปลต่างกันดังนี้

๑.กัตตุวาจก แปลไปตามปกติว่า ....แล้ว ถ้ามีบทขยายอยู่ข้างหน้าให้แปลบทขยายไปจนจบความแล้วจึงแปลตูนาทิปัจจัยตัวต่อไป เช่น

เสฏฺฐี วิหารํ คนฺตฺวา ภิกฺขู วนฺทิตฺวา สีลํ สมาทิยติ.

อ.เศรษฐี ไปแล้ว สู่วิหาร ไหว้แล้ว ซึ่งภิกษุ ท. ย่อมสมาทาน ซึ่งศีล.

ราชา ภิกฺขู นิมนฺเตตฺวา ทานํ ทตฺวา ธมฺมํ สุณาติ.

อ.พระราชา นิมนต์แล้ว ซึ่งภิกษุ ท. ถวายแล้ว ซึ่งทาน ย่อมฟัง ซึ่งธรรม.

๒.กัมมวาจก แปลโดยเพิ่มอนภิหิตกัตตามาว่า อัน...แล้ว เช่น

โคโฌ ตตฺเถว (อคฺคินา) ฌายิตฺวา มโต.

อ.โค อันไฟ ไหม้แล้ว ตายแล้ว ในที่นั้นนั่นเทียว.

โส (กาโก) ตสฺส (กมฺมุโน) วิปาเกน ทีฆรตฺตํ นิรเย ปจิตฺวา วิปากาวเสเสน สตฺตกฺขตฺตุ กากโยนิยํ นิพฺพตฺติตฺวา เอวเมว อากาเส ฌายิตฺวา มโต.

อ.กา นั้น ไหม้แล้ว ในนรก สิ้นกาลยาวนาน ด้วยวิบาก แห่งกรรมนั้น บังเกิดแล้ว ในกำเนิดแห่งกา (อันไฟ) ไหม้แล้ว ในอากาศ ตายแล้ว อย่างนี้นั่นเทียว เจ็ดครั้ง ด้วยวิบากอันเหลือ.

๓.เหตุกัตตุวาจก แปลโดยเพิ่มการิตกัมมะมาว่า ยัง...ให้...แล้ว เช่น

สตฺถา ตสฺมึเยว รตฺติภาเค (ยสํ) โสตาปตฺติผลํ ปาเปตฺวา ปุนทิวเส (ยสํ) อรหตฺตํ ปาเปตฺวา อปเรปิ ตสฺส สหายเก จตุปญฺญาสชเน เอหิภิกฺขุปพฺพชฺชาย ปพฺพาเชตฺวา อรหตฺตํ ปาเปสิ.

อ.พระศาสดา (ยังยสกุลบุตร) ให้บรรลุแล้ว ซึ่งโสดาปัตติผล ในส่วนแห่งราตรี นั้นนั่นเทียว (ยังยสกุลบุตร) ให้บรรลุแล้ว ซึ่งพระอรหัต ในวันรุ่งขึ้น ยังชนห้าสิบสี่ ท. ผู้เป็นสหาย ของยสกุลปบุตร นั้น ให้บวชแล้ว ด้วยเอหิภิกขุบรรพชา (ยังภิกษุห้าสิบสี่ ท.) ให้บรรลุแล้ว ซึ่งพระอรหัต.

สิริวฑฺโฒ ตสฺส (สรทสฺส) วจนํ สุตฺวา อตฺตโน นิเวสนทฺวาเร ราชมาเนน (ปุคฺคลํ) อฏฺฐกรีสมตฺตํ ฐานํ สมตลํ กาเรตฺวา วาลิกํ โอกิริตฺวา ลาชปญฺจมานิ ปุปฺผานิ วิกฺกิริตฺวา (ปุคฺคลํ) นีลุปฺปลจฺฉทนํ มณฺฑปึ การาเปตฺวา (ปุคฺคลํ) พุทฺธาสนํ ปญฺญาเปตฺวา เสสภิกฺขูนมฺปิ อาสนานิ ปฏิยาเทตฺวา มหนฺตํ สกฺการ-สมฺมานํ สชฺเชตฺวา พุทฺธานํ นิมนฺตนตฺถาย สรทตาปสสฺส สญฺญึ อทาสิ.

สุตฺวา	มาจาก สุ+ตฺวา	ฟังแล้ว	(กัตตุ.)
กาเรตฺวา	มาจาก กร+เณ+ตฺวา	ยัง...ให้กระทำแล้ว	(เหตุกัตตุ.)
โอกิริตฺวา	มาจาก โอ+กิร+อิ+ตฺวา	เกลี่ยลงแล้ว	(กัตตุ.)

วิกฺกิริตฺวา	มาจาก วิ+กิร+อิ+ตฺวา	โปรยแล้ว	(กัตตุ.)
การาเปตฺวา	มาจาก กร+ณาเป+ตฺวา	ยัง...ให้กระทำแล้ว	(เหตุกัตตุ.)
ปญฺญาเปตฺวา	มาจาก ป+ญฺญ+เณ+ตฺวา	ยัง...ให้ปูลาดแล้ว	(เหตุกัตตุ.)
ปฏิยาเทตฺวา	มาจาก ปฏิ+ยต+เณ+ตฺวา	ตระเตรียมแล้ว	(กัตตุ.)
สชฺเชตฺวา	มาจาก สชฺช+เณ+ตฺวา	จัดแจงแล้ว	(กัตตุ.)

อ.สิริวัฑฒ์ ฟังแล้ว ซึ่งคำ ของสรทดาบสนั้น (ยังบุคคล) ให้กระทำแล้ว ซึ่งที่ มีกรีสแปดเป็นประมาณ ด้วยเครื่องวัดของพระราชา ใกล้ประตูแห่งนิเวศน์ ของตน ให้เป็นที่มีพื้นเสมอ เกลี่ยลงแล้ว ซึ่งทราย โปรยแล้ว ซึ่งดอกไม้ ท. อันมีข้าวตอกเป็นที่ห้า (ยังบุคคล) ให้ทำแล้ว ซึ่งปะรำ อันมุงด้วยดอกอุบลเขียว (ยังบุคคล) ให้ปูแล้ว ซึ่งพุทธอาสน์ ตระเตรียมแล้ว ซึ่งอาสนะ ท. แม้แก่ภิกษุที่เหลือ ท. จัดแจงแล้ว ซึ่งเครื่องสักการะและสัมมานะ ได้ให้แล้ว ซึ่งสัญญาณ แก่สรทดาบส เพื่อประโยชน์แก่การนิมนต์ ซึ่งพระพุทธเจ้า ท.

อิทานิ ปน (ปิตา) ภิกฺขู ปกฺโกสาเปตฺวา สชฺฌายํ กาเรตฺวา สยเมว วาเรติ.

ก็ ในกาลนี้ อ.บิดา ยังบุคคล ให้เรียกแล้ว ซึ่งภิกษุ ท. ยังภิกษุ ท. ให้กระทำแล้ว ซึ่งการสาธยาย ห้ามแล้ว เองนั่นเทียว.

ปกฺโกสาเปตฺวา	มาจาก ป+กุส+ณาเป+ตฺวา	ยัง...ให้เรียกแล้ว	(เหตุกัตตุ.)
กาเรตฺวา	มาจาก กร+เณ+ตฺวา	ยัง...ให้ทำแล้ว	(เหตุกัตตุ.)

ตาปโส ปลายนมนฺตำ วตฺวา ปลายนตนฺตึ ปหริตฺวา หตฺถึ ปลาเปตฺวา วสิ.

อ.ดาบส ร่ายแล้ว ซึ่งมนต์เป็นเครื่องยังช้างให้หนีไป ดีดแล้ว ซึ่งสายเป็นเครื่องยังช้างให้หนีไป ยังช้าง ท. ให้หนีไปแล้ว อยู่แล้ว.

วตฺวา	มาจาก วจ+ตฺวา	ร่ายแล้ว	(กัตตุ.)
ปหริตฺวา	มาจาก ป+หร+อิ+ตฺวา	ดีดแล้ว	(กัตตุ.)
ปลาเปตฺวา	มาจาก ปเล+ณาเป+ตฺวา	ยัง...ให้หนีไปแล้ว	(เหตุกัตตุ.)

จณฺฑปชฺโชโตปิ อุเทนํ ชีวคาหเมว คาหาเปตฺวา เอกสฺมึ โจรเคเห ปกฺขิปิตฺวา ทฺวารํ ปิทหาเปตฺวา ตโย ทิวเส ชยปานํ ปิวิ.

แม้ อ.พระราชาพระนามว่าจัณฑปัชโชต (ทรงยังราชบุรุษ ท.) ให้จับแล้ว ซึ่งพระราชาพระนามว่าอุเทน จับเป็นนั่นเทียว ทรงขังแล้ว ในเรือนเป็นที่จองจำซึ่งโจร หลังหนึ่ง (ทรงยังราชบุรุษ ท.) ให้ปิดแล้ว ซึ่งประตู ทรงดื่มแล้ว ซึ่งน้ำอันบุคคลพึงดื่มในเพราะความชัยชนะ สิ้นวัน ท. สาม.

คาหาเปตฺวา มาจาก คห + ณาเป + ตฺวา

ปกฺขิปิตฺวา มาจาก ป + ขิป + อิ + ตฺวา

ปิทหาเปตฺวา มาจาก ป + ธา + ณาเป + ตฺวา (ธา>ธาธา>ธธา>ทห)

เต (ตโย เสฏฺฐี) อุปกฏฺฐาย วสฺสูปนายิกาย ปญฺจสเต ตาปเส หิมวนฺตโต อาคนฺตฺวา นคเร ภิกฺขาย จรนฺเต ทิสฺวา ปสีทิตฺวา นิสีทาเปตฺวา โภเชตฺวา ปฏิญฺญํ คเหตฺวา จตฺตาโร มาเส อตฺตโน สนฺติเก วาสาเปตฺวา ปุน วสฺสารตฺเต อาคมนตฺถาย ปฏิชานาเปตฺวา อุยฺโยเชสุ.

อ.เศรษฐี ท. สาม เหล่านั้น, ครั้นเมื่อดิถีเป็นที่น้อมเข้าไปใกล้ซึ่งกาลฝน ตั้งใกล้แล้ว, เห็นแล้ว ซึ่งดาบส ท. ผู้มีร้อยห้าเป็นประมาณ ผู้...มาแล้ว จากหิมวันตประเทศ ...เที่ยวไปอยู่ เพื่อภิกษา เลื่อมใสแล้ว (ยังดาบส ท.) ให้นั่งแล้ว (ยังดาบส ท.) ให้ฉันแล้ว รับแล้ว ซึ่งปฏิญญา (ยังดาบส ท.) ให้อยู่แล้ว ในสำนัก ของตน สิ้นเดือน ท. สี่ (ยังดาบส ท.) ให้รู้แล้ว เพื่อประโยชน์แก่การมา ในกาลแห่งภูมิภาคอันฝนย้อมแล้วอีก ส่งไปแล้ว.

อาคนฺตฺวา	มาจาก อา+คม+ตฺวา	มาแล้ว	(กัตตุ.)
ทิสฺวา	มาจาก ทิส+ตฺวา	เห็นแล้ว	(กัตตุ.)
ปสีทิตฺวา	มาจาก ป+สท+อิ+ตฺวา	เลื่อมใสแล้ว	(กัตตุ.)
นิสีทาเปตฺวา	มาจาก ป+สท+ณาเป+ตฺวา	ยัง...ให้นั่งแล้ว	(เหตุกัตตุ.)
โภเชตฺวา	มาจาก ภุช+เณ+ตฺวา	ยัง...ให้ฉันแล้ว	(เหตุกัตตุ.
คเหตฺวา	มาจาก คห+อิ+ตฺวา	รับแล้ว	(กัตตุ.)
วาสาเปตฺวา	มาจาก วส+ณาเป+ตฺวา	ยัง...ให้อยู่แล้ว	(เหตุกัตตุ.)
ปฏิชานาเปตฺวา	มาจาก ปฏิ+ญา+นา+ณาเป+ตฺวา	ยัง...ให้รู้แล้ว	(เหตุกัตตุ.)

วิธีการแปลตูนาทิปัจจัยแบบต่าง ๆ

๑.แปลว่า .....แล้ว แปลตามลำดับกิริยา เรียกว่า ปุพฺพกาลกิริยา

มาตาปิตโร ตำ (มาคนฺทิยำ) เนตฺวา จูฬมาคนฺทิยำ กนิฏฺฐำ ปฏิจฺฉาเปตฺวา สตฺถุ สนฺติกำ คนฺตฺวา อุโภปิ ปพฺพชิตฺวา อรหตฺตำ ปาปุณึสุ.

อ.มารดาและบิดา ท. นำไปแล้ว ซึ่งนางมาคันทิยา นั้น ยังน้องชายชื่อว่ามาคันทิยะ ให้รับแล้ว ไปแล้ว สู่สำนัก ของพระศาสดา แม้ทั้งสอง บวชแล้ว บรรลุแล้ว ซึ่งพระอรหัต.

๒.แปลว่า ....แล้ว หลังกิริยาคุมพากย์ เรียกว่า อปรกาลกิริยา

อถโข อายสฺมา อานนฺโท อุฏฺฐายาสนา เอกํสํ จีวรํ กตฺวา เถเร ภิกฺขู วนฺทิตฺวา ธมฺมาสเน นิสีทิ ทนฺตขจิตฺตํ วีชนึ คเหตฺวา.

ครั้งนั้นแล้ว อ.พระอานนท์ ผู้มีอายุ ลุกขึ้นแล้ว จากอาสนะ กระทำแล้ว ซึ่งจีวร เฉวียงบ่า ไหว้แล้ว ซึ่งภิกษุ ท. ผู้เถระ นั่งแล้ว บนธรรมาสน์ จับแล้ว ซึ่งพัด อันประดับแล้วด้วยงา.

ทกฺขิณหตฺถตลำ ปูเรตฺวา จนฺทลกฺขณำ นิพฺพตฺติ.

อ.ลักษณะแห่งพระจันทร์ บังเกิดแล้ว ยังพื้นแห่งมือข้างขวา ให้เต็มแล้ว.

วามปาทตลำ ปูเรตฺวา ปทุมลกฺขณำ นิพฺพตฺติ.

อ.ลักษณะแห่งดอกบัว บังเกิดแล้ว ยังพื้นแห่งมือข้างซ้าย ให้เต็มแล้ว.

๓.แปล ..... ไม่ออกสำเนียงปัจจัย ตามลำดับกิริยา เรียกสมานกาลกิริยา

เตน โข ปน สมเยน อายสฺมา มหากสฺสโป ปิปฺผลิคุหายํ วิหรติ, สตฺตาหํ เอกปลฺลงฺเกน นิสินฺโน โหติ อญฺญตรํ สมาธึ สมาปชฺชิตฺวา.

ก็ โดยสมัยนั้น แล อ.พระมหากัสสปะ ผู้มีอายุ ย่อมอยู่ ในปิปผลิคูหา, เป็นผู้นั่งเข้าแล้ว ซึ่งสมาธิ อย่างใดอย่างหนึ่ง โดยบัลลังก์เดียว ตลอดวันเจ็ด ย่อมเป็น.

ราชคหวาสิโน (ชนา) เทฺวปิ ตโยปิ พหูปิ เอกโต หุตฺวา อาคนฺตุกทานํ อทำสุ.

อ.ชน ท. ผู้อยู่ในเมืองราชคฤห์โดยปกติ สองคนบ้าง สามคนบ้าง มากบ้าง เป็น โดยความเป็นอันเดียวกัน ได้ถวายแล้ว ซึ่งอาคันตุกทาน.

โส (อานนฺโท) ตโต ปฏฺฐาย ปญฺจ ภิกฺขุสตานิ อาทาย นิพทฺธํ ราชกุลํ คจฺฉติ.

อ.พระอานนท์ พาเอา ซึ่งร้อยแห่งภิกษุ ท. ห้า ย่อมไป สู่ตระกูลของพระราชา เนื่องนิตย์ จำเดิม แต่กาลนั้น.

เตสุ สตฺต ปจฺเจกพุทฺธา หิมวนฺตํ คจฺฉนฺติ; เอโก, นทีตีเร เอกํ ติณคหนํ อตฺถิ, ฌานํ สมาปชฺชิตฺวา นิสีทิ.

ในพระปัจเจกพุทธเจ้า ท. เหล่านั้นหนา อ.พระปัจเจกพุทธเจ้า ท. เจ็ด ย่อมไป สู่ป่าหิมพานต์, อ.ดงแห่งหญ้า แห่งหนึ่ง มีอยู่ ที่ฝั่งแห่งแม่น้ำ, อ.พระปัจเจกพุทธเจ้า รูปหนึ่ง นั่งเข้าแล้ว ซึ่งฌาน ในดงแห่งหญ้านั้น.

เถโร ปลฺลงฺกํ อาภุชิตฺวา นิสีทิ.

อ.พระเถระ นั่งคู้เข้าแล้ว ซึ่งบัลลังก์.

สามเณโร นิสีทมาโน ฌานํ สมาปชฺชิตฺวาว นิสีทิ.

อ.สามเณร เมื่อนั่ง นั่งเข้าแล้ว ซึ่งฌานเทียว.

เทวทตฺโตปิ โข มญฺจโต อุฏฺฐาย อุโภ ปาเท ภูมิยํ ฐเปตฺวา นิสีทิ.

แม้ อ.พระเทวทัต แล ลุกขึ้นแล้ว จากเตียง นั่งวางแล้ว ซึ่งเท้า ท. สอง บนแผ่นดิน.

๔. แปล...ไม่ออกสำเนียงปัจจัย หลังนาม เรียกว่า วิเสสนะ

ฐเปตฺวา เทฺว อคฺคสาวเก อวเสสา (ภิกฺขู) อรหตฺตํ ปาปุณึสุ.

อ.ภิกษุ ท. ผู้เหลือลง เว้น ซึ่งพระอัครสาวก ท. สอง บรรลุแล้ว ซึ่งพระอรหัต.

เทสนาปริโยสาเน ฐเปตฺวา สรทตาปสํ สพฺเพปิ จตุสตฺตติสหสฺสชฏิลา อรหตฺตํ ปาปุณึสุ.

ในกาลเป็นที่สุดลงแห่งเทศนา อ.ชฎิลผู้มีพันเจ็ดสิบสี่เป็นประมาณ แม้ทั้งปวง เว้น ซึ่งสรทดาบส บรรลุแล้ว ซึ่งพระอรหัต.

ตสฺมึ (โรเค) อุปฺปนฺเน, มกฺขิกำ อาทึ กตฺวา ยาว คาโว ปฐมำ ติรจฺฉานคตา มรนฺติ.

ครั้นเมื่อโรคนั้น เกิดขึ้นแล้ว, อ.สัตว์ดิรัจฉาน ท. กระทำ ซึ่งแมลงวัน ให้เป็นต้น เพียงไร ซึ่งโค ท. ย่อมตาย ก่อน.

ภนฺเต ทาสกมฺมกเร อุปาทาย สพฺเพ (ชนา) อกฺโกสนฺติ.

ข้าแต่พระองค์ผู้เจริญ อ.ชน ท. ทั้งปวง เข้าไปถือเอา ซึ่งทาสและกรรมกร ท. ย่อมด่า.

๕. แปลว่า เพราะ... หลังกิริยาตัวอื่น เรียกว่า เหตุกาลกิริยา (บอกสาเหตุ)

-นตฺถิ เต เอตํ (ยกฺขินึ) นิสฺสาย ปริปนฺโถ.

อ.อันตราย ย่อมไม่มี แก่เธอ เพราะอาศัย ซึ่งนางยักษิณี นั้น.

-อุภินฺนํ โว สวาสมนฺวาย ปุตฺตาปิ ชายิสฺสนฺติ. (สวาสํ+อนฺวาย)

แม้ อ.บุตร ท. จักเกิด เพราะอาศัย ซึ่งการอยู่ร่วมกัน แห่งเจ้า ท. ทั้งสอง.

-อมฺม กาลิ ปุตฺตสฺส เต เอตฺตกา สมฺปตฺติ มํ นิสฺสาย นิปฺผนฺนา.

แน่ะแม่ ผู้ชื่อว่ากาลี อ. สมบัติ มีประมาณเท่านี้สำเร็จแล้ว แก่บุตร ของท่าน เพราะอาศัย ซึ่งดิฉัน

-เสฏฺฐิธีตาย “เสฏฺฐิปุตฺโต โฆสโกติ นามํ สุตฺวาว เปมํ ฉวิอาทีนิ (องฺคานิ) ฉินฺทิตฺวา อฏฺฐิมิญฺชํ อาหจฺจ ฐิตํ. (อาหจฺจ เป็นสมานกาลกิริยา)

อ.ความรัก ตัดแล้ว (ซึ่งอวัยวะ ท.) มีผิวเป็นต้น ตั้งอยู่แล้ว จรด ซึ่งเยื่อในกระดูก แก่ธิดาของเศรษฐี เพราะฟัง ซึ่งชื่อว่า อ.บุตร ของเศรษฐี ชื่อว่าโฆสกะ ดังนี้เทียว ฯ

-ตสฺส สกลทิวสํ กมฺมํ กตฺวา ฉาตสฺส สรีเร วาตา กุปฺปึสุ.

อ. ลม ท. ในสรีระ ของบุรุษนั้น ผู้หิวแล้ว เพราะกระทำ ซึ่งการงานตลอดวันทั้งสิ้น กำเริบแล้ว ฯ

๖. แปล.... ไม่ออกสำเนียงปัจจัย หลังกิริยาตัวอื่น เรียกว่า กิริยาวิเสสนะ

อตฺตโน หิ โถกมฺปิ อนวเสเสตฺวา ทินฺนำ นิรวเสสนฺนาม.

จริงอยู่ อ.ทาน อันอันบุคคลถวายแล้ว ไม่ให้เหลือลง เพื่อตน แม้หน่อยหนึ่ง ชื่อว่าเป็นทานมีส่วนเหลือลงออกแล้ว ย่อมเป็น.

(จูเฬกสาฏกพฺราหฺมโณ) เอกำ (กมฺพลำ) อตฺตโน ฆเร นิพทฺธำ ภุญฺชนฺตสฺส ภิกฺขุโน ภตฺตกิจฺจฏฺฐาเน วิตานำ กตฺวา พนฺธิ.

อ.พราหมณ์ชื่อว่าจูเฬกสาฏก ผูกแล้ว ซึ่งผ้ากัมพล ผืนหนึ่ง กระทำ ให้เป็นเพดาน ในที่เป็นที่กระทำซึ่งภัตตกิจ ของภิกษุ ผู้ฉันอยู่ ในเรือน ของตน เนืองนิตย์.

๗. แปลว่า ครั้น...แล้ว ใช้แสดงเหตุการณ์ก่อนหน้านั้นที่จบสิ้นไปแล้ว และจะทำกิริยาอย่างอื่นต่อไป เรียกว่า ปริโยสานกาลกิริยา

-เตนหิ คจฺฉ, คนฺตฺวา จ ปน นิมนฺเตตฺวา `อมฺหากำ เคหำ อสุกฏฺฐาเน วา อสุกวีถิยำ วา อสุกมคฺเคน วา คนฺตพฺพนฺติ มา อาจิกฺข.

ถ้าอย่างนั้น อ.ท่าน จงไป, ก็แล อ.ท่าน ครั้นไปแล้ว นิมนต์แล้ว จงอย่าบอกว่า อันพระองค์ ท. พึงเสด็จมา สู่เรือน ของข้าพระองค์ ท. ในที่โน้น หรือ หรือว่า ในถนนโน้น หรือว่า โดยหนทางโน้น ดังนี้.

-ตโต

สหสฺสเนตฺโต เทวินฺโท เทวรชฺชสิรีธโร

ตฺขเณน อาคนฺตฺวา, จกฺขุปาลํ อุปาคมิ,

อุปคนฺตฺวา จ ปน (สกฺโก) เถรสฺสาวิทูเร ปทสทฺทํ อกาสิ.

ในลำดับนั้น อ.ท้าวสหัสสเนตร ผู้เป็นจอมแห่งเทพ ผู้ทรงไว้ ซึ่งสิริคือความเป็นแห่งพระราชาแห่งเทพ เสด็จมาแล้ว โดยขณะนั้น, ได้เสด็จเข้าไปหาแล้ว ซึ่งพระเถระชื่อว่า จักขุบาล ฯ ก็แล (อ.ท้าวสักกะ) ครั้นเสด็จเข้าไปใกล้แล้ว ได้ทรงกระทำแล้ว ซึ่งเสียงแห่งพระบาท ในที่อันไม่ไกล แห่งพระเถระ ฯ

-โสปิ นิกฺขมิตฺวา ปพฺพชิ. ปพฺพชิตฺวา จ ปน นจิรสฺเสว อรหตฺตํ ปาปุณิ.

อ. บุตรแม้นั้น ออกไปแล้ว บวชแล้ว ฯ ก็ แล (อ. บุตรนั้น) ครั้นบวชแล้ว บรรลุแล้ว ซึ่งพระอรหัต ต่อกาลไม่นาน นั่นเทียว ฯ

๘. แปลว่า แล้ว ใช้เป็นกิริยาคุมพากย์ เรียกว่า กิริยาปธานนัย

-เหฏฺฐาคงฺคาย จ เทฺว อิตฺถิโย นหายมานา ตำ ภาชนำ อุทเกนาหริยมานำ ทิสฺวา, เอกา อิตฺถี "มยฺหเมตำ ภาชนนฺติ อาห.

ก็ อ.หญิง ท. สอง อาบอยู่ ในภายใต้แห่งแม่น้ำคงคา เห็นแล้ว ซึ่งภาชนะ นั้น อันอันน้ำพัดมาอยู่, อ.หญิง คนหนึ่ง กล่าวแล้ว ว่า อ.ภาชนะ นั้น เป็นภาชนะ ของเรา ยอมเป็น ดังนี้.

-ปญฺจปิ ชนา อาหารํ คเหตฺวา, เอโก กณฺณิกมณฺฑลํ วินิวิชฺฌิตฺวา (นิกฺขมิ), เอโก ฉทนสฺส ปุริมภาคํ (วินิวิชฺฌิตฺวา นิกฺขมิ), เอโก ปจฺฉิมภาคํ (วินิวิชฺฌิตฺวา นิกฺขมิ), เอโก ปฐวิยํ นิมุชฺชิตฺวา (วินิวิชฺฌิตฺวา นิกฺขมิ), สกฺโกปิ เอเกน ฐาเนน นิกฺขมิ.

อ.ชน ท. แม้ ๕ รับแล้ว ซึ่งอาหาร, (อ.สามเณร) รูปหนึ่ง เจาะแล้ว ซึ่งมณฑลแห่งช่อฟ้า (ออกไปแล้ว), (อ.สามเณร) รูปหนึ่ง (เจาะแล้ว) ซึ่งส่วนมีในเบื้องหน้า แห่งชายคา (ออกไปแล้ว), (อ.สามเณร) รูปหนึ่ง (เจาะแล้ว) ซึ่งส่วนมีในเบื้องหลัง (ออกไปแล้ว), (อ.สามเณร) รูปหนึ่ง ดำลงแล้ว ในแผ่นดิน (ออกไปแล้ว) แม้ อ.ท้าวสักกะ เสด็จออกไปแล้ว โดยที่ แห่งหนึ่ง.